

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ МЕДІЙНИХ ДИСЦИПЛІН І НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

**Матеріали методологічного семінару
кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Навчально-наукового Інституту журналістики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
12.11.2024 року**

**Завідувач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю, професор Дмитро
Олтаржевський:**

Проведення методологічного семінару, присвяченого використанню та розвитку штучного інтелекту у викладанні дисциплін нашої кафедри та у науковій діяльності — подія актуальна і назріла. Штучний інтелект дійсно увійшов уже у повсякденну діяльність установ реклами та PR, тому ми мусимо з цим погодитися як з новою реальністю та вдосконалювати методи нашої викладацької та дослідницької діяльності.

Наша мета сьогодні — обговорити можливості та ризики у викладанні та в науковій діяльності штучного інтелекту як такого та поділитися своїм досвідом з колегами, як ми використовуємо вже штучний інтелект і як можемо використовувати у майбутньому.

Ця тема насправді давно вже назріла на нашій кафедрі. Ми бачимо, що інші інститути теж цьому приділяють належну увагу, і ми не можемо, звісно, бути осторонь цієї роботи.

Пропоную концентруватися не на критиці, не на проблемах, а навпаки на можливостях. Принаймні хочеться такі можливості бачити та чути.

Я хотів би розпочати доповідь з прикладів того, як я використовую штучний інтелект у своїй діяльності. І хотів би з вами своїми думками поділитися з цього приводу.

Перше, я хотів би сказати, що насправді ера штучного інтелекту почалася не сьогодні та не зараз, а в 50-ті роки XX століття. Тому сьогодні ми лише бачимо етап того, як штучний інтелект масово увійшов у наше життя, в життя пересічних споживачів. Нині ми вже маємо в смартфонах ChatGPT, і це зближує технологію штучного інтелекту із людьми, які використовують його не лише для пошуку та структурування інформації, створення контенту, а й заради розваги.

Ми маємо розуміти, що цей нинішній стан та інтерес до штучного інтелекту навмисно підігрівається виробниками, розробниками відповідних програм. Тому

хайп, гучні заяви про те, що штучний інтелект залишить всіх без роботи, що ШІ все вирішить за людину, — треба сприймати лише як елемент просування цього комерційного продукту.

Хочу навести один приклад з моєї викладацької практики.

Нещодавно ми зі студентами виконували вправу «Падіння бруска» із «Посібника із креативного мислення» Кріса Гріффітса. Це коли дерев'яний брусок підвішують у повітрі, а потім відпускають, і він падає.

Далі відбувається обговорення, що сталося б із бруском, якби він був в інших середовищах. Наприклад, якщо ми перебуваємо у воді, то брусок цей буде підніматися і плавати, а якщо ми знаходимося в космічному просторі, то він просто висітиме в невагомості. А якщо в наших земних умовах, то він, звісно, впаде.

Так от, ми поставили це запитання ChatGPT, щоб він допоміг розв'язати завдання з падінням бруска. Не розуміючи контексту, ChatGPT порадив нам почитати відповідну літературу з фізики й подивитися відео про закон гравітації. Для штучного інтелекту було очевидно, що, коли людина випустить дерев'яний брусок з рук, у звичайних «земних умовах» брусок почне падати через силу тяжіння. Ми почали розвивати цю історію далі та запитали ChatGPT: «Але ж людина може перебувати у воді, тоді дерев'яний брусок не падатиме, а навпаки спливе?». ChatGPT погодився з нашими аргументами. А потім, коли «зрозумів», що його загнали у глухий кут, він «образився» і запропонував скористатися розширеною платною версією продукту.

Цей експеримент показав, що проблема ChatGPT та інших програм, які побудовані на штучному інтелекті, у тому, що вони поки що не здатні повністю замінювати мозок людини, бо не розуміють контексту і не мають інтуїції, що притаманно людям.

Окрім того, і ми вже говорили про це, — штучний інтелект, насправді дуже дорогий, бо енерговитратний. Як ви знаєте, обробка одного запиту дорівнює зарядці одного айфону, тоді як мозок людини, незалежно від завантаженості, споживає енергію всього 20 Ватт. Це трошки більше, ніж енергоощадна лампочка.

Але, звісно, штучний інтелект, має і свої позитивні сторони. Він швидко виконує рутинні функції, наприклад, шукає інформацію в інтернеті, структурує її. Він зменшує проблему «чистого аркуша» та автоматизує збирання матеріалу.

Я десь читав дослідження, що ШІ покриває до 57% завдань з первинного генерування ідей. І тут головна проблема, яку я для себе бачу у використанні штучного інтелекту, це відповідальність за створені за його допомогою ідеї.

Наведу ще один приклад. В мене є знайомий пілот літака Boeing, на якому давно використовується штучний інтелект для безпеки польотів. Насправді вже не один десяток років сучасні літаки використовують автопілоти на штучному інтелекті, які керують літаком. У принципі автопілот самостійно може як підняти у повітря, так і посадити сучасний авіалайнер, але все одно в кабіні завжди присутні два пілоти. І коли я запитав одного з тих пілотів, для чого це робиться, він сказав, що автопілот має декілька рівнів захисту, але все одно може помилитись. Відповідальність за його дії має, зрештою, нести людина.

Так само ми всі маємо нести відповідальність за наслідки діяльності штучного інтелекту, який, як ми знаємо, не завжди дає правдиву інформацію та робить правильні висновки, страждає на проблеми «галюцинацій», коли видає бажане за дійсне. Тому тут людина має залишатися істиною в останній інстанції. Але загалом ШІ — це велике поле для розвитку і використання його зокрема й у науковій освітній діяльності.

Мій досвід полягає в тому, що я з 2019 року використовую програмне забезпечення Grammarly — програма, яка використовує ШІ та допомагає редагувати англomовні тексти, а нині не лише англomовні. Цікаво, що це український стартап, який виріс до світового рівня і зараз має мільярдні статки. Застосунок Grammarly дає змогу редагувати тексти такою мовою, щоб вони максимально були наближені до англomовного середовища. Це грамотні англomовні тексти, які допомагають комунікувати з міжнародними видавництвами на рівні Emerald, Routledge, Taylor & Francis, листуватися з професорами американських університетів. Grammarly допомагає забезпечувати редагування англomовних текстів, пропонує синоніми, стилістичні варіанти, показує читабельність текстів і так далі. Це дуже зручна штука, можете самі в цьому переконатись.

Однак все одно, коли ми запропонували видавництву рукопис майбутньої книжки англійською мовою «Understanding Corporate Communications», все одно нам висловили побажання, щоб ми максимально наблизили текст до природної англійської мови. Тому ми залучили професійного літературного редактора з Ліверпуля, який зробив текст таким, яким розмовляють між собою в англomовному середовищі професіонали.

Також ще одне цікаве останнє моє відкриття штучного інтелекту — це застосунок Consensus, який допомагає шукати посилання на наукові джерела. Ви знаєте як науковці, що дуже багато роботи пов'язане саме з тим, щоб знайти потрібну літературу з певної теми. І оцею застосунок Consensus якраз допомагає знайти посилання і повнотекстові матеріали. Він дуже добре шукає літературу і навіть надає доступ до закритих файлів, може їх оцінити, зробити резюме по кожному з файлів. Consensus, звичайно, теж має недосконалості, інколи знаходить не ті джерела. Але це може використовуватися як основа для подальших наукових пошуків.

Але я хочу всіх застерегти. Найвідоміші міжнародні наукові видання чітко зазначають у себе в вимогах ключові принципи використання генеративного штучного інтелекту. Там зазначається, що копірайтинг будь-якої частини статті з використанням генеративного інструменту буде неприпустимим, включно зі створенням анотації чи огляду літератури, оскільки згідно з критеріями автор має нести повну відповідальність за роботу та відповідати за точність, правдивість, надійність фактів. При цьому видавці не заперечують, щоб автори використовували штучний інтелект для редагування тексту.

Ну і, власне, деякі висновки, якими я хотів би поділитися з вами. Штучний інтелект сьогодні не здатен генерувати нові знання, це може робити людський мозок. З іншого боку, людина не може генерувати нові знання без того, щоб

накопичувати в пам'яті відповідну базу знань. ШІ якраз і має негативний вплив на якість навчання, тому що, не тренуючи мозок, не розвиваючи певні професійні навички, студент втрачає можливості освіти. Чому? Ми ставимо, наприклад, завдання написати пресреліз, а студент, який вже звик використовувати для цього ChatGPT, не може без нього вже створити елементарний текст, бо не має відповідних навичок. І це проблема, на яку звертають увагу вже й працедавці.

Я пропоную, можливо, провести дослідження серед студентів, у кого краща успішність: у тих, хто використовує штучний інтелект, чи у тих, хто не використовує. Це дасть нам картину і розуміння загроз від штучного інтелекту.

Також я за те, щоб використання штучного інтелекту чітко маркувалося, ідентифікувалося, і щоб ми були чесними із собою і в навчальному процесі.

І головний висновок: якщо ми не можемо щось зупинити, ми маємо його очолити. Ми можемо і маємо говорити зі студентами про можливості використання штучного інтелекту, його переваги, використання певних програм. Ми маємо чітко знати цей предмет. Але не обов'язково зациклюватися на цьому та на використанні конкретних застосунків, яких вже не сотні, а тисячі, і деякі з них дублюють одне одного.

Але основні інструменти штучного інтелекту ми маємо знати. При цьому ми маємо чітко артикулювати неприпустимість того, що штучний інтелект повинен думати за студентів, що ми маємо відмовлятися від послуг власного мозку.

Ми можемо розвивати таку компетенцію як використання ШІ в роботі піарника чи рекламіста. Можливо, колеги зараз доповнять, що це породжує ще одну нову компетенцію і навіть ціле мистецтво правильно створювати запити для штучного інтелекту. Тобто висока деталізація, постановка стилю, формату, в якому ми хочемо отримати відповідь — усе це буде потрібно студентам для того, щоб ефективно використовувати ШІ на практиці.

Нині штучний інтелект сьогодні нагадує 8-9-річну дитину, але він буде розвиватися, зростати. Тому нам потрібно буде враховувати це у навчанні, у створенні навчальних програм, і для того, щоб ми залишалися на достатньому науковому і педагогічному рівні.

Кандидат філологічних наук, доцент Володимир Шабліовський:

Відзначаю як дуже своєчасне ініціювання та просування цього методологічного семінару як можливість обговорити перспективи використання штучного інтелекту у наших професійних задачах. Адже саме у такий спосіб вимальовуються не лише перспективи для оновлення педагогічних навичок та подальших наукових досліджень у цій царині, а й відкриваються шляхи та способи розв'язання певних прагматичних питань сьогодення.

Зокрема, у такому з них, як визначення семестрової успішності студентів, які активно використовують можливості залучення штучного інтелекту до вирішення своїх навчальних проєктів, окремих завдань, у порівнянні з іншою групою студентів, які значно менше користуються цими можливостями ШІ.

Особливо чітко питання ефективності співпраці студентів зі ШІ (чи його використання — так, мабуть, поки все ж точніше) можна простежити під час захисту кваліфікаційних бакалаврських та магістерських робіт у процесі їх обговорення. І систематизувати, узагальнити отриману таким чином актуальну інформацію в окремому пункті висновків Державної екзаменаційної комісії.

Це дасть поштовх для більш об'єктивної оцінки в багатьох аспектах визначення ставлення до цієї проблеми.

Також підтримую заявлений формат вільного обговорення означеної проблеми на нашому кафедральному семінарі, що дозволяє швидше знайти нові перспективні підходи до її теоретичного осмислення та практичного вирішення.

Доктор філологічних наук, професор Володимир Владимиров:

Цілий спектр проблем вже виник перед нами та зв'язку зі швидким поширенням штучного інтелекту і наших професій.

Особливу гостроту їх я відчув у вересні на початку осіннього семестру 2024 року.

На відміну від попереднього семестру студенти на практичних заняттях відверто нудилися.

Я запитав їх: «Що не так?».

Відповідь була: «Та воно вже нікому не треба».

«Як не треба?».

«Та так. Це вже штучний інтелект робить».

І я тоді став реально заглиблюватися в нові реалії та зрозумів, що ми насправді перейшли в нову всесвітньо-історичну епоху штучного інтелекту, що це не балачки, не вигадки Біла Гейтса, який виголосив, що людство вже живе в епосі штучного інтелекту. Насправді це так і є.

Ті зі студентів, хто вже працює, кажуть: «Так, ми вже у штучному інтелекті, ми вже самі не пишемо. Ми ним пишемо, його використовуємо».

Так, ШІ ще недосконалий, так, він брехливий, так, він лінивий, але він вже є і він є актором у світі медіа.

А отже, йому треба вчити.

І тому перше запитання тут — чи є необхідність використання штучного інтелекту у навчальному процесі кафедри РЗГ?

Моя відповідь — є, і це вже гостра потреба.

Наступне запитання стоїть так: чи треба нам переносити центр ваги нашої педагогічної діяльності на навчання студентів способам, методам, проблемам використання саме штучного інтелекту у рекламній і піарній діяльності. Відповіді я поки що не знаю, але я це питання вже ставлю перед собою і дуже хочу почути думку колег, тому що це робити ніби і треба, а ніби й не треба. Чи вже настав час ставити це питання з такою гостротою?

Ну, скажімо, я викладаю у філософів, а саме у політологів. Там викладач, який паралельно читає курс про громадські організації, їм не радить, фактично забороняє використовувати штучний інтелект. Каже їм: «Думайте самі».

Це добре, дійсно, треба думати самим. Але ось випускники вийдуть на роботу і будуть думати самі, а їхні конкуренти будуть підключати штучний інтелект і будуть їх випереджати, тобто перемагати в конкурентній боротьбі.

Отже, нам треба разом знайти відповідь на запитання, чи переносити нам центр ваги в нашій педагогічній діяльності саме на штучний інтелект.

Друге. Можливості використання штучного інтелекту у навчальному процесі. великі, я б сказав, величезні. Я бачив просто щасливі обличчя моїх студентів, коли вони бачили, що штучний інтелект все робить за них, і робить краще за них. Не треба їм днями сидіти, чухати потилиці та писати проекти. ШІ зробить це за секунди, а від студента вимагається лише сформулювати правильно промпт.

Із працівника майбутній рекламіст чи піарник перетворюється одразу на керівника, а працівником тепер стає ШІ.

Тут, однак, проявилася як реальна наступна проблема. Те, що ШІ видав студенту через півтори секунди, часто є недосконалим. І це не помилка чи недбалість ШІ. Це результат невміння студентів задавати ШІ досконалі промпти, тобто завдання.

Коли я завантажую мої промпти, то я інколи по 80% викидаю те, що він пропонує. Але я звинувачую не його, а себе. Значить, це я його неправильно запитую. Значить, треба краще, більш професійно з ним спілкуватися.

І отже, цьому треба вчити студентів. Промпт-інжиніринг має стати на високий ступінь у нашій ієрархії важливих для навчання предметів.

І тут я дуже підтримую нашого колегу доцента Шабліовського в тому, що треба вчитися і вчити співпраці з ШІ постійно.

Але ж ми — гуманітарії, нам складно самотужки освоювати нові ШІ-платформи.

Тому вношу пропозицію. Давайте попросимо нашого директора інституту організувати — тимчасово, але постійно — навчання для викладачів. Як варіант — раз на тиждень у суботу на одну годину. Усі, хто бажає, зможуть заходити та вчитися, або в інституті, або онлайн. Зокрема освоювати працю з різними моделями штучного інтелекту. І з текстами, і по картинках, і по відео, і по звуку.

Третє. Проблематика запровадження штучного інтелекту в навчальний процес з реклами та паблік рилейшнз вимагає перегляду навчальних і робочих програм.

На мою думку, настав час робити саме це.

Ще одна педагогічна проблема виявилася за минулий семестр.

Усі студенти визнають необхідність використання штучного інтелекту. Але при цьому ліниві та незацікавлені з їх числа задовольняються тим, що так-сяк зробив штучний інтелект у текстах, а особливо у відеокліпах. Вони охоче мені скидають недосконалий контент — і вважають, що завдання виконано. А там в кадрі присутні темношкірі або азійці, хоча реклама мала бути про суто українські явища. Тобто там є деталі, яких там не має бути. Бачу це, пояснюю, кажу, переробляйте, щоб у

кадрі були українські хлопці й дівчата. У відповідь чую: «От я хотіла тут прибрати темношкіру дівчину, поміняти на українку, а воно не виконує!». Кажу: «Так, він всередині кадра нічого не міняє. Міняйте весь кадр». Міняють, і все потрібне з'являється.

Четверте — необхідність оновлення навчальних матеріалів із застосуванням різних моделей штучного інтелекту. Я вже це зробив. Просто додавав по одному рядку про ШІ майже до кожної теми.

Це не означає, що ми маємо перевертати всі наші навчальні, робочі плани, але збагатити їх необхідно. Моя пропозиція така. Це не я вирішую, ми всі колективно це вирішуємо, завідувач кафедри вирішує. Але я переконаний, що просто треба додати ці зміни до наших планів.

Однак маю навчальний план з Прикарпатського університету, з кафедри журналістики, її очолює Олександр Холод, якщо пам'ятаєте, наш колега. Вони вже цілий семестр, шість лекційних та 54 практичних занять проводять по одній програмі штучного інтелекту і склали навчальну програму.

Я вже не пам'ятаю, яка це саме платформа за назвою, але люди це вже роблять отак цілеспрямовано. Не «між іншим», не через кому, а просто сидять і семестр вчать, готують студентів. Це нам, мабуть, і дорікає цей приклад, що вони перші це зробили.

П'яте. Йдеться про аналіз перебігу навчального процесу за допомогою штучного інтелекту для покращення навчання. Якраз я дуже розраховую на те, що колеги зараз висловляться про так, як нам використовувати ШІ, як хто вже використовує його на парах і з якими результатами. Мої студенти через помилки, через власні знахідки зробили досить непогані модульні контрольні роботи, я їм виставив добрі оцінки та був дуже задоволений тими оновленнями, які вони самі застосували.

Далі шосте: використання штучного інтелекту в оцінці успішності кожного студента у навчальному процесі. Чи можемо ми з допомогою штучного інтелекту виставляти оцінки студентам? Чи можемо ми залучати штучний інтелект до обґрунтування оцінок? Думаю, що якийсь просунутий штучний інтелект вже і може нам допомагати. Але, зізнаюся, я ще не знаю, як це робити, я тільки бачу проблему і хотів би її обговорити, зокрема й з експертами з ШІ.

Найскладніше, думаю, буде стосуватися навчання студентів критичному мисленню, що вкрай необхідне під час викладання дисциплін з реклами, піару з використанням штучного інтелекту. Критично мислити ШІ вміє, а креативно ні. Він вибирає інформацію з вже готових матеріалів, закладених у його пам'ять розробниками — та ще й застарілих у часі.

А я маю навчити майбутніх рекламистів і піарників ухвалювати неймовірні рішення і давати продукт, який до них ніхто не робив.

Є така проблема педагогічна: ледачі студенти не хочуть креативити, штучний інтелект не вміє це робити. Доводиться вертати недовиконані завдання, а деякі студенти кажуть, що викладач чіпляється дарма, ШІ добре зробив, і так пройде. «Ні,

не пройде — ані тут, ані далі на вашому робочому місці. ШІ дає вам основу, підґрунтя, а вже далі ви маєте додавати щось таке, чого він вигадати не здатен».

В результаті вдається навчити студентів поєднувати можливості ШІ з власними здібностями. Цей шлях здається нам найбільш продуктивним.

Ще один величезний напрямок: як нам використовувати штучний інтелект у нашій науковій діяльності.

Це дуже потужний інструмент і дуже небезпечний. Річ і в тім, що відомі нам моделі ШІ — брехливі. Напевно, всі вже мали досвід того, що він дає нам список потрібної бібліографії, англомовної, україномовної — а наданих ним джерел нема.

Я запитую Sider: «Нащо ти так робиш?». Він відповідає: «Ну я хочу тобі допомогти». Ясно, що це не він «хоче». Так було у нього закладено авторами. Треба це знати й бути дуже обережними.

У підсумку наголошу, що нова дійсність вже настала. Може, ще не зовсім настала, тільки настає, але з тих темпів, якими ШІ розвивається, вона скоро настане повністю. Тому я висловив тут те, що мені болить, і дуже хочу, щоб ми один одному допомогли реально, критично, практично реагувати на ці нові, невідомі нам раніше виклики.

Кандидатка філологічних наук, доцентка Марина Калініна:

Зараз у вищій школі нашого напрямку немає як такої ґрунтовної наукової бази щодо використання штучного інтелекту. Те, що ми звикли розуміти про це як викладачі та науковці, вимагає оновлення. Я маю практичний досвід у сфері консалтингу. І я вже знаю, що штучний інтелект — це дуже корисна штука, особливо у ситуаціях, коли ти не можеш собі найняти помічника, секретарку. Але у тебе є штучний інтелект, якому ти доручаєш певний обсяг роботи: «Знайди мені те-то, створи так-то, напиши те-то. І дійсно в певних галузях воно вже зараз дає досить точну інформацію, можливо, тому, що у мережі завантажені книги щодо сутності та прийомів користування цими напрямками.

Але все-таки я у викладанні не даю багато таких завдань, які можна було б зробити через штучний інтелект. Ми маємо курс піар-контенту на третьому курсі. Юлія Щегельська веде свій блок «Діджитал», там, я знаю, є ці завдання. Але мені треба з блоку «Іміджмейкінг» навчити писати такі речі як іміджеві статті. Я намагаюся так сформулювати завдання, щоб його неможливо було витягти із мережі штучного інтелекту. Бо все-таки певні моменти існують, які ми маємо навчити їх робити власноруч, і тут потрібно включати креатив у плані формулювання завдань, щоб якусь частину вони могли знайти дійсно як підґрунтя, але певний масив все-таки ще вони мають вчитися робити самі на клавіатурі.

Дмитро Олтаржевський:

Цікаво зрозуміти, як працюють колеги з Прикарпатського університету, тому що це міняє багато освітніх процесів. Ми ж не навчаємо, наприклад, працювати

студентів у соцмережах, і у нас немає факультету ТікТоку, чи кафедри Інстаграму. Ми намагаємось брати інструменти комунікації загалом, аналізуємо їх і навчаємо використовувати певні, вже стандартні, підходи. Тобто ми даємо більш універсальні знання, методики. Тому що сьогодні є ChatGPT, а завтра він може зникнути, як, наприклад, соцмережі Google+ та MySpace. Так само і застосунки, що використовують ІІІ, застаріють навіть не завтра, а вже до вечора, поки ми навчатимемо студентів ними користуватися. Натомість можуть з'явитися більш ефективні інструменти.

Тому нам потрібно використовувати підходи, які допомагають нашим студентам, майбутнім фахівцям, розуміти загальні підходи до використання штучного інтелекту та його найвідоміших інструментів.

Володимир Володимиров:

Дякую, цілком згоден з вами. Просто це приклад того, що люди вже взяли двома руками за це і вже вчать реально і конкретно. Їхні студенти виходять готові до того, щоб працювати на рівні вимог сьогодення. Зміниться назва, зміняться якісь опції, а знання й навички — залишаться і допоможуть розвиватися разом з ІІІ. Все одно, різні платформи штучного інтелекту, власне, всі про одне йде саме.

Але студенти охоче цьому вчаться і щасливі з того, що в них це виходить. Дуже багато з них, просто до 80%, не мали до наших занять тих навичок. На третьому курсі мало хто ще працює з ІІІ.

Але ті зі студентів, хто вже працює, розказують, що саме і як ставити задачі в окремих моделях ІІІ, як і куди заходити і як що робити.

Але я і сам витрачаю багато часу на підготовку до пар, годинами сиджу в цих програмах, платформах, щоб потім на заняттях було що пояснити молоді. Я не можу вчити тому, що я сам не дуже розумію.

Марина Калініна:

Шановні колеги, нам треба зважати на дві вагомості, на мій погляд, речі.

Перше, в рамках тих предметів, які й своїй назві містять поняття «продукт», однозначно треба навчати роботі зі штучним інтелектом, залучати новітні технології для створення конкретного медійного продукту. Дійсно, набагато легше сформулювати промпт штучному інтелекту, ніж бігати містом з телефонами чи камерами та щось знімати, а потім годинами монтувати.

З іншого боку, є об'єктивна проблема, яка полягає в тому, що всі безплатні версії програм штучного інтелекту дуже обмежені у функціоналі. Більшість із них платні та коштують недешево. Тому треба якось вчитись, тримати баланс бажань та можливостей, і цей момент зараз для багатьох студентів може бути суттєвим.

Я періодично запрошую на свій предмет «Спецкурс з політичного консалтингу» наших випускниць, засновниць сервісу «PR-комуна» Марину Ілюхіну та Дашу Латуху, які розповідають про новини та проблеми ІІІ в медіа.

Ми розглядаємо політичні комунікації в контексті застосування штучного інтелекту. Подібний досвід дуже корисний та цінний для студентів. До речі, ми визначили багато небезпек, який несе ІІІ для політичного комунікаційного простору.

Якщо ми хочемо все робити якісно, то треба переходити на платні версії ІІІ. Сподіваюся, що у нас буде можливість вчитися на повноцінних версіях.

Володимир Шабліовський:

Володимир Михайлович згадав навчальний план ОПП «Журналістика» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, в якому заявлене досить активне залучення студентів-бакалаврів до співпраці зі ІІІ у розв'язанні професійних завдань. Мені як гаранту ОПП «Реклама та зв'язки з громадськістю» доводиться постійно моніторити навчальні плани освітніх програм нашого напрямку.

І маю зазначити, що активність багатьох гуманітарних факультетів, інститутів, окремих кафедр вітчизняних ЗВО у залученні ІІІ до своїх навчальних планів щодо цілеспрямованого вивчення його можливостей в питаннях здобуття освіти та професійної діяльності — дуже висока.

Інколи, як на мене, навіть надто висока, що, ймовірно, випереджає можливості набуття викладачами відповідних задекларованих дисциплін та модулів необхідних компетентностей у цих питаннях.

Це має активізувати прагнення викладачів до впевненого освоєння тих аспектів взаємодії зі штучним інтелектом, які вони мають напрацьовувати зі студентами. Адже просто знання про існування нових можливостей ІІІ чи описовий характер цих знань у лекціях не можуть бути основою номінації нової дисципліни чи модуля і підставою для включення їх до навчальних планів.

Також дійсно важливим є питання доступу до повноцінних платних версій ІІІ, бо робота на демоверсіях не може бути належним чином оцінена та залучена у професійній діяльності.

Перед керівництвом ННІЖ та нашого університету необхідно порушувати це питання — створення доступної для студентів і водночас достатньо потужної платформи ІІІ. Це, безумовно, вимагає певного опрацювання і технічних питань, і фінансових, і організаційних. Але початок руху в цьому напрямку вкрай необхідний вже сьогодні (точніше — ще вчора).

Кафедра має ініціювати розв'язання цієї проблеми чи підтримати інші кафедри (якщо від них вже було таке подання). Враховуючи, що питання виникають в процесі роботи, навчання, викладання, — необхідність регулярного їх обговорення, вирішення цілком очевидна.

Враховуючи динаміку розвитку можливостей ІІІ, просування у практичній площині цих питань, варто рішенням нашої кафедри зазначити проведення орієнтовно раз на два місяці аналогічних кафедральних спеціалізованих конференцій, присвячених використанню ІІІ у навчальній та професійній роботі.

На початку нового року ми маємо подати до навчальної частини ННІЖ обґрунтовані пропозиції щодо можливих змін навчальних планів, змісту та назви окремих дисциплін наших ОПП бакалаврського та магістерського рівнів, що мають бути відповідно затверджені навчальною частиною КНУ.

Можливі й певні зміни у структурі модулів конкретних дисциплін. А це вимагає відповідного завчасного обґрунтування та подання кафедрою на розгляд і відповідного можливого затвердження у навчальних планах 2025—2026 навчального року.

Тому всі пропозиції щодо реалізації планів із залучення та актуалізації можливостей ІІІ у наших навчальних програмах необхідно готувати, обговорювати та подавати вже найближчим часом.

Кандидатка психологічних наук, доцентка Ірина Федоришина:

По-перше, я хотіла б подякувати за формат, адже таких методологічних семінарів, коли ми можемо зібратися й обмінятися думками щодо змісту нашої роботи, не вистачає. Це стосується і інновацій, що з'являються в нашій галузі, і методичних, наукових та інших трендів.

Стосовно штучного інтелекту: багато інсайтів народилось, коли слухала колег. Щодо проблеми використання штучного інтелекту в процесі навчання згадалось, що протягом мого життя дітей вчили спочатку користуватись рахівницею, потім калькулятором, з часом комп'ютером. Робили з цією метою цілі уроки, предмети, курси. З часом новітні технологічні рішення скасовували попередні, і ті теж забувались, йшли в історію.

І звісно, що всі ці інструменти, як і сучасний штучний інтелект, це розвиток тих технологій, які нам полегшують життя. І одночасно ускладнюють. Тобто, як правильно говорив Дмитро Олегович, такі можливості дозволяють перекласти на них якісь рутинні проблеми й швидше їх розв'язувати.

Коли я почала працювати в рекламі, і з'являлось якесь креативне завдання, в його рішенні мені треба було з чогось починати. Це було досить давно — 1990-ті роки, початок 2000-х. Отож, я просто брала як підручник паперову бібліотеку Corel Draw і починала гортати сторінки та переглядати картинки. Це дозволяло зануритися в тему й активізувати асоціації, «запустити» інсайти тощо.

Власне, тоді небагато було такого матеріалу, де б було зібрано тематично багато інформації одночасно.

Сьогодні забезпечити таке тематичне підґрунтя як базову роботу вже може і вже робить штучний інтелект. Він сам підштовхує вивчати його. Тоді якою тут є наша роль?

Коли ми вчимо користуватися чимось (зокрема й можливостями штучного інтелекту), ми повинні розуміти, в яких ситуаціях і для виконання яких завдань це можна зробити.

Звісно, що штучний інтелект швидко розвивається. Тому цей інструмент теж слід використовувати відповідно до того, як зростають його можливості. Але чи

варто це робити окремим предметом — як, наприклад, свого часу була комп'ютерна грамотність? Мені здається, що ні, тому що все ж таки завдання вищої освіти, перш за все — це формування в студентів системного професійного світогляду, професійного мислення.

Всі інші такі інновації, інструменти, які з'являються постійно, можна винести на тематичні семінари, зустрічі із відповідними фахівцями тощо. Ми можемо створити програму додаткових зустрічей та навчання через ці семінари та зустрічі. Безпосередньо ж на заняттях слід пропонувати студентам зосереджуватись на усвідомлюванні того, як і для яких цілей, вони можуть користуватись штучним інтелектом. І згодом коментувати, як вони це використали, і чому саме такі рішення ІІІ вони ухвалювали. Адже саме ця рефлексія, це розуміння, чому і для чого я щось роблю — це і є процес опанування будь-якого інструменту. Тобто, власне, тоді буде і практика, і розуміння того, а що саме я, власне, роблю, і чому я це роблю.

Як висновок, хочу сказати, що, наприклад, ми всі знаємо, і всі користуємось створенням презентацій. І я нерідко стикаюсь із тим, що студенти не вміють робити звичайні презентації. Кожного разу потрібно їм казати, що презентація – це не текстовий файл у горизонтальному прояві. Це зовсім інша стилістика. Не можна просто взяти статтю, порізати її на шматочки та викласти в горизонтальному форматі.

Студенти це не завжди усвідомлюють, не чітко розуміють. Тут навіть немає ще ніякого ІІІ. Але якщо вони цього не розуміють, вони цього не роблять. Тим складніше їм буде це зрозуміти стосовно штучного інтелекту. Тому користуватися тим, що є, мені здається, можна навчити на заняттях і навчити усвідомлювати, що саме і як саме я це роблю, чому я це роблю і які є можливості щодо цього. А ось поновлювати ці знання, які дуже стрімко розвиваються, можна на додаткових методичних семінарах.

Дмитро Олтаржевський:

Я хотів би додати коментар.

Нещодавно під час навчально-професійного тренінгу для викладачів ми почули історію від представниці української компанії, яка запровадила у свою діяльність застосунок «Gamma», що створює презентації. Він буквально за три хвилини дає змогу створити основу для презентації.

Штучний інтелект допомагає створювати яскраві, модні шаблони, підшукувати зображення або навіть створювати нові оригінальні зображення.

Зрозуміло, що такі презентації має допрацьовувати живий працівник. Але використання такої програми на рік коштує умовно кількесот доларів. А велика команда працівників, які створюють презентації, коштує кількадесят тисяч доларів. Таким чином компанія звільнила частину людей, замінивши їх штучним інтелектом, який виконує рутинну роботу. Ось до чого нам треба готувати наших студентів.

Кандидатка філологічних наук, доцентка Тетяна Ковтун:

Слухаючи шановних колег, я дійшла дуже простої думки. Мені здається, вона логічна і нам варто від неї відштовхуватися.

Це думка про те, кого саме ми готуємо, які вимоги існують, взагалі затверджені, підтверджені, узгоджені, які якості ми маємо виховувати в майбутніх фахівцях з реклами та піару. У нашій освітній програмі, у вимогах, у критеріях оцінки тощо використовуються такі чудові слова, як аналітичне мислення, критичне мислення і креативне мислення.

Виходячи з цього, пам'ятаймо про те, що ці якості повинні мати наші студенти, а ми повинні їх формувати. Все, що пов'язане зі штучним інтелектом, цілком придатне для формування цих самих якостей.

Коли студенти готують продукт, про який ви всі сьогодні вже неодноразово згадували, то головне — це те, що такий продукт має бути проаналізований, критично осмислений. Для цього ми ставимо перед студентами такі запитання: чому або навіщо використовувати ті чи інші інструменти, певну стратегію або підхід до медіапланування?

Відповіді на ці питання кожен має знаходити самостійно.

А у студентів тут зазвичай настає розпач, трапляється певний «ступор», вони спотикаються на цьому питанні. Їм здається, що вони чудово виконали завдання, а продукт штучного інтелекту взагалі не підлягає аналізу та критиці.

Але якщо це завдання творче, студенти повинні його аналізувати, критикувати, знаходити в ідеях ШІ сильні та слабкі місця — саме в тому тексті, який так чудово, практично бездоганно, як їм здається, яскраво і точно виконав штучний інтелект.

І тільки коли наші студенти самі, в результаті власного аналізу, завдяки власному критичному мисленню дійдуть думки про вади та недоліки роботи ШІ, тільки тоді вони зрозуміють, що штучний інтелект — справді чудова річ, але головне — це лише інструмент, що створює сировину, над якою треба далі працювати.

От тут і починається наша місія.

Мені здається, вона не в тому, щоб заперечувати штучний інтелект або критикувати його. Ні, нехай студенти самі пересвідчаться, що це необхідний, але далеко не досконалий на сьогодні інструмент. Сперечатися, потрібен він чи ні, це все одно, що сперечатися з дощем — він просто йде, і йому байдуже, подобається це нам чи ні.

ШІ вже є. Отже, питання тільки в тому, як навчити з ним працювати. На мій погляд, як людини достатньо критично налаштованої і в науці, і загалом в житті, повторюся: наше завдання — формувати критичне мислення у студентів через об'єктивний аналіз продуктів ШІ і виявлення та використання його переваг, зберігаючи думку про важливість особистісної роботи та унікальності креативного потенціалу кожного з майбутніх рекламистів та піарників.

Аспірант Сергій Каніщев:

На початку хотів би зробити короткий вступ про себе: досвід реалізації комунікаційних проєктів в медіа і телеком сфері поступово привів мене до проєктів в ІТ секторі з фокусом на бренд-комунікаціях. Зараз для мене дуже цікавою є тематика розвитку і прикладного застосування штучного інтелекту в сучасних комунікаціях.

Варто зазначити важливість розуміння термінології: те, що ми багато обговорюємо як приклад штучного інтелекту, наприклад, той же Chat GPT, це не зовсім штучний інтелект, як ми можемо в повноцінному сенсі називати «інтелектом», а те що, зараз називається LLM (Large Language Model), або великі мовні моделі. Як працюють такі моделі? Якщо дуже коротко, без технічних термінів, це система, яка здатна генерувати контент у відповідь на конкретний запит користувача методом перебору і підстановки найбільш ймовірного варіанту слів і формулювання з них речень, які своєю чергою складаються в змістовний текст.

Сьогодні я хотів би поділитися двома сервісами, які, у сфері освіти та науки, напевно, найцікавіші та варті уваги.

По-перше, у зв'язку з масовим поширенням використання ШІ в багатьох прикладних ситуаціях стає важливо розрізняти контент, який був створений людиною, від контенту, що був згенерований сервісами на базі великих мовних моделей. Це обумовило виникнення і поширення попиту на спеціалізовані сервіси, які надають можливість ефективно знаходити і маркувати ШІ контент і контент, створений людиною.

Перший сервіс, який хотів би показати, має назву Smodin.io. Серед багатьох сервісів, націлених на покращення та створення медіаконтенту, пропоную звернути увагу саме на нього. Зараз багато сервісів анонсують підтримку декількох мов, але для нас, очевидно є важливою українська. Цей сервіс надає можливість працювати з українською мовою. Серед основних функцій можна виокремити автоматичний аналіз і перевірку тексту на плагіат, переклад на різні мови, пошук в тексті частин, які були згенеровані за допомогою ШІ, маркування і редагування текстів.

Серед багатьох інших функцій нас цікавить так званий ШІ-детектор: можливість перевірки тексту на такий, який був створений за допомогою ШІ. Користувач має можливість завантажувати певний текст і отримати сповіщення про конкретні фрази, і навіть конкретні слова, які підсвічуються як такі, що точно згенеровані подібними сервісами. З нещодавнім апдейтом з'явилася опція перевірки та редагування наукових статей. Для цього реалізований пошук за ключовими словами, зокрема спеціально через Google Scholar. Вважаю, це варто уваги для тих, хто працює з дослідницькими науковими проєктами. Сервіс також пропонує режими перевірки та редагування тексту з урахуванням певної стилістики: наприклад, у форматі статті, або як науково-дослідна робота. Також сервіс дає можливість порівняти різні стилі текстів, і визначити, чи варто опрацювати їх додатково. Дуже цікавою є специфічна опція генерації цитат. Користувач може обрати стиль цитування, наприклад, це APA, MLA, Harvard, Chicago, чи якийсь інший специфічний стиль, і згенерувати цитату саме в цьому стилі.

Ще один сервіс на базі штучного інтелекту, який здається цікавим для розгляду, має назву Scite.ai. Він призначений для пошуку та аналізу наукових публікацій, генерування резюме текстів і створення цитат на базі цього тексту. Як це працює? Базова модель схожа на той самий ChatGPT, але спеціально натренована працювати з науковими публікаціями й використовує базу даних для аналізу та класифікації цитувань. Сервіс шукає інформацію за заголовками та анотаціями публікацій, а також за спеціальною базою цитувань із проіндексованих статей. Він дає можливість будувати колекції публікацій відповідно темам, систематизувати огляди та створювати власні тематичні списки публікацій в зручному форматі. Також є можливість створити собі віртуальний «робочий стіл», на якому можна працювати з документами та публікаціями, відстежувати діяльність певних авторів, порівнювати індекс цитувань і виконувати інші дії. Також, цей дашборд буде щоденно оновлюватись новими публікаціями з обраної теми.

Кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент Євген Цимбаленко:

Шановні колеги, метою моєї участі у нашій зустрічі було прагнення зібрати практичний досвід, зокрема реальні приклади застосування сучасних інструментів, а також з'ясувати їхню ефективність у професійній діяльності. Проте я також зіштовхнувся з необхідністю критично оцінити власне ставлення до феномена штучного інтелекту, який, на мою думку, правильніше називати високофункціональним алгоритмом.

Моє дещо скептичне ставлення до ШІ зумовлене технічним досвідом, який дозволяє глибше розуміти природу цих технологій. Штучний інтелект базується на алгоритмах, що використовують нейронні мережі й навіть елементи генетичного програмування.

Утім, це не справжній інтелект, а лише інструмент, який здатний до самовдосконалення та адаптації. Як і будь-який алгоритм, він створений для розв'язання конкретних завдань, і його ефективність залежить від мети та компетентності оператора.

Попри певні упередження, ШІ стає незамінним у багатьох сферах. Аналогічно іншим технологічним інструментам, його ефективність і вплив залежать від користувача. Використання ШІ — це не питання етики, а питання грамотного підходу та розуміння його меж і можливостей.

Аналізуючи приклади використання ШІ, слід зазначити його значний вплив на освітні та наукові процеси. Наприклад, у німецькому університеті, де я співпрацюю, ШІ інтегрується у створення й обробку навчальних матеріалів. З початку 2024 року автоматизовані системи розпізнавання мови й перекладу повністю замінили ручну працю редакторів у створенні субтитрів. Цей підхід оптимізує час і ресурси, дозволяючи зосередитися на змістові навчального матеріалу.

ШІ також є корисним у вирішенні рутинних завдань, таких як форматування літературних списків, генерація графічних ілюстрацій для презентацій або аналіз великих обсягів даних. Однак важливо пам'ятати, що ефективність цих

інструментів залежить від чіткості поставленого завдання й критичної оцінки отриманих результатів.

Студенти й викладачі вже активно користуються ШІ для спрощення своєї роботи. Це саме по собі є позитивним явищем. Водночас слід наголосити на важливості формування критичного мислення під час роботи з результатами, які генерує ШІ. Наприклад, студенти повинні аналізувати отримані дані, оцінювати їхню релевантність і уточнювати результати відповідно до своїх навчальних потреб.

Дискусійним залишається питання етичного та юридичного регулювання використання ШІ в науковій діяльності. У деяких випадках, наприклад, у написанні дисертацій, ШІ застосовується для автоматичного створення текстів, що викликає значну кількість суперечок. Відсутність чітких законодавчих норм створює виклики, зокрема при оцінюванні автентичності таких робіт.

Це теж треба пояснювати студентам.

Штучний інтелект є потужним інструментом, що сприяє розвитку науки й освіти. Його використання не тільки полегшує виконання рутинних завдань, але й відкриває нові можливості для творчого підходу до розв'язання складних проблем. Водночас ефективне використання ШІ вимагає високого рівня компетенції, критичного мислення й відповідального підходу до оцінювання результатів.

ШІ — це лише інструмент у руках дослідника, і його потенціал визначається виключно рівнем професіоналізму користувача.

Володимир Шабліовський:

Хочу дещо детальніше зупинитися на питанні використання штучного інтелекту у такому важливому напрямку роботи нашої кафедри та відповідних навчальних програмах спеціальності 061 «Журналістика», ОПП «Реклама та зв'язки з громадськістю» як практика інформаційних війн та їх ролі у глобальних гібридних війнах сучасності.

Певні важливі напрацювання і науково-теоретичного і практичного характеру у нас тут є: так на кафедрі РЗГ за останні роки були написані та успішно захищені кандидатські дисертації «Діяльність пресслужби банківської установи в умовах інформаційної війни» (Маргарита Нетребя), «Архітектонічне моделювання елементів ітеративності консолідації інформації» (Гідеон Брахман), «Стратегічні комунікації оборонно-безпекового сектору в умовах інформаційного протистояння» (Ангеліка Ділай).

У практиці сучасної інформаційної війни можливості ШІ, безумовно, використовуються дедалі активніше. Але в основному це обмежується створенням відповідного текстового та аудіовізуального контенту в рамках чітко визначеної певної задачі. Частина цих конкретних задач вирішують кілька центрів інформаційно-психологічних операцій Сил спеціальних операцій ЗС України, що спеціалізується на інформаційно-психологічних операціях.

Можливості використання штучного інтелекту обмежені опрацюванням наявної в доступній мережі інформації та певного її перегрупування у нову якість.

Для проведення успішної інформаційно-психологічної операції це поки що може бути лише як допоміжний, якісний засіб (якщо з цим працюють фахівці), але не як самодостатній інструмент.

Тому в цих питаннях «людський фактор» поки є визначальним, що диктує необхідність ретельно готувати фахівців нашого напрямку. Успіх в конвенційній (традиційній) війні все більше переходить до штучного інтелекту. Але в сучасній інформаційній війні головним гарантом успішності її проведення все ще лишається людина, фахівець із певними знаннями та компетенціями.

Усе це слід враховувати при підготовці фахівців наших спеціальностей.

Ірина Федоришина:

Додам репліку щодо обмежень або правил захисту дисертації на основі штучного інтелекту. Наша країна дуже швидко запроваджує ШІ, зокрема й завдяки допомозі Міністерства цифрової трансформації. Я думаю, якщо зараз немає таких обмежень для дисертантів, скоріше за все, вони досить швидко з'являться. Однак, дисертаційна робота пишеться не один місяць, і якщо вона буде готуватись на основі штучного інтелекту, а одного дня з'являться обмеження, можна потрапити в халепу.

Варто на це зважувати.

І вношу пропозицію.

Тут була висловлена ідея зрозуміти нам, чим саме керуються наші студенти щодо штучного інтелекту. Я готова підготувати опитувальний лист, і ми можемо потім в онлайн режимі опитати наших студентів на його основі. Таке експрес-дослідження дасть нам можливість побачити, чим вони керуються, які завдання використовують, чого їм не вистачає, в якому форматі вони хотіли б отримати додаткові знання.

Якщо ніхто не заперечує, то я готова отримати пропозиції про те, що саме ви хотіли б дізнатися щодо застосування штучного інтелекту студентами.

Дмитро Олтаржевський:

Це дуже цікава пропозиція і я її вже так наперед підтримую, хоча тут треба уточнити, чого ми хочемо досягти й, можливо, отримати з цього переконливі результати.

Ірина Федоришина:

Як для початку, в тих випадках, коли ми не знаємо, куди рухатися, проводять фокус-групи. Оскільки я фаховий модератор, я можу провести ці фокус-групи зі студентами різних курсів. Можна обрати, наприклад, перший триместр, перші три курси, як початкове навчання. Друга група — вже більш фахові студенти та такі, що працюють і що вже щось знають і вміють. Провести цілу низку фокус-груп і

обговорити ці питання, щоб уточнити проблему. А потім вже на основі цих фокус-груп зробити повноцінне опитування.

Я теж це можу взяти на себе, тому що я вмію це робити.

Тетяна Ковтун:

Я не зрозуміла, а яку проблему ми хочемо вирішити? Ми хочемо навчити студентів користуватися ШІ, якщо вони чогось не вміють? Я особисто на це не візьмуся. Може, нам не варто провокувати такі думки, що ми їх маємо цього навчати? Я мету опитування хочу до кінця зрозуміти.

Ірина Федоришина:

Ми шукаємо формат, в якому все ж таки долучитися до керування процесом отримання студентами знань щодо цих новітніх інструментів. Це напевно чи може бути, як на мене, предмет окремий в межах основної освітньої професійної програми. Можливо, це додаткові якісь семінари, або методичні зустрічі, або цільові програми зустрічей зі спеціалістами, або практичні курси, до яких на вільній основі можуть долучитися студенти. Ця тема обрана для обговорення саме тому, що вона стукається у двері, до неї не можна не долучитись, треба тільки знайти формат.

А щоб зрозуміти, який формат варто застосувати, треба зрозуміти, у якій ситуації ми знаходимося. Це і є проблематика дослідження. Нам треба ясно бачити, чітко розуміти, яка тут наша роль, яка роль студентів, як ми співвідносимося з ними щодо ШІ, і що вони від нас очікують і ми що можемо їм запропонувати, що в наших бажаннях, а що в нашій змозі, в наших можливостях.

Тому я і пропоную це робити на методологічних семінарах, запрошуючи спеціалістів з використання ШІ в рекламі та PR.

Наприклад, усіх, хто слухав Ярослава Макаревича, семінари зі штучного інтелекту, що організував Євген Вікторович. Він проводить такі навчання, експрес-семінари. Можливо, у всіх є такі знайомі або контакти, або колеги, які можуть це теж запропонувати.

Дмитро Олтаржевський:

Я хотів тут розставити правильно акценти. Ми зараз зібрались для того, щоб зрозуміти наше місце, місце викладачів в цьому процесі. Ірина Леонідівна дуже слушно сказала, що потрібно зрозуміти, де студенти знаходяться в цьому світі, тому що ми теж тільки інтуїтивно відчуваємо цей їхній стан і ті обставини, в яких вони контактують зі штучним інтелектом. І тому ці опитування, або фокус-групи, я думаю, що вони також нам відкриють багато можливостей.

Це цікаво і корисно, я вважаю. Тому, власне, моя позиція, що потрібно справді зробити таке форматувальне дослідження, щоб зрозуміти поле, в якому ми

знаходимося. Не лише чути самих себе як викладачів, як науковців, а й почути нашу цільову аудиторію.

Володимир Володимиров:

Я думаю, тут важливо наголосити на тому, що навчання праці з ШІ означає перебудову творчої роботи самого рекламіста чи піарника. Я вчу студентів самим сформулювати собі у своїй уяві, що вони хочуть отримати від ШІ перш ніж давати йому завдання. Треба самому скласти кадровий план 15-секундного ролика, де в кожному з чотирьох кадрів треба ясно уявляти собі, де що буде знаходитися і на якій секунді якась деталь з'являється або щезає, бачити, якою є композиція кожного кадра, яким буде монтаж цих кадрів. Тоді й ШІ видасть студенту те, що студент хоче.

А от якщо не скласти спочатку все у себе в голові, а відтак дати ШІ нечітке завдання, то він зробить не так, як студенту треба, а як у нього самого складеться у його власних алгоритмах.

Якщо ж скласти промпт досконало, то десь він, може, помилиться, якийсь кадр, два кадри доведеться міняти, але зрештою він видасть більш-менш те, що потрібно.

Щоб це опанувати, потрібні заняття, як в аудиторії, так і вдома, а найцінніше — власний досвід студента. Треба що називається «набити руку».

Тетяна Ковтун:

Мені здалося, що Ірина Леонідівна мала на увазі дещо глибше саме з точки зору технології. Методика використання ШІ, про яку ви говорите, цілком в нашій компетенції, а треба їх глибше навчати використанню специфіки ШІ. Можливо, серед нас є хтось, хто розуміє цю проблему.

А якщо йдеться про запрошення фахівців для виконання конкретних запитів студентів, відповіді на них, — тут я цілком підтримую, щоб це стало нашим обов'язком.

Кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка Юлія Шафаренко:

Я погоджуюся з багатьма думками колег. Хотіла б лише зацентрувати на тому, що мені здається важливим.

Університетська освіта має допомогти студентам сформувати світогляд, навчити мислити та приймати рішення на основі знань, сформувати вміння аналізувати ситуацію. Нерідко сучасні навчальні плани бакалаврату зводяться до набуття практичних навичок без заглиблення у причини, чому варто діяти саме так. Ми, як викладачі університету, маємо пам'ятати, що наша місія — не лише навчити знімати відео чи добре писати текст (хоча це, безумовно, важливо), але й формувати глибше розуміння та ширший погляд на проблему, яку студенту потрібно вирішити.

Щодо запропонованого Іриною Леонідівною дослідження, я повністю підтримую ідею його проведення, щоб зрозуміти, де ми зараз перебуваємо. Однак, у дизайні дослідження важливо врахувати, що, можливо, студенти не потребують, аби ми запрошували когось спеціально їх навчати, як використовувати штучний інтелект.

Сьогодні згадували ІІІ-інструмент Smodin. Коли я зайшла на його сайт, зрозуміла, що я ним вже користувалась для перевірки студентських робіт на використання ІІІ. Я його одразу не згадала, бо таких інструментів під різні потреби дуже багато. Ті, якими я не користуюсь постійно, я навіть не намагаюсь запам'ятати, тому що коли виникає потреба, я завжди можу знайти в Гуглі потрібне рішення під конкретний запит. Так само й студенти використовують різноманітні інструменти ІІІ залежно від своїх потреб.

Тому, повертаючись до запропонованого дослідження: мабуть, варто на початковому етапі з'ясувати, чи є взагалі у студентів потреба вивчати в університеті конкретні інструменти ІІІ. Можливо значно більше вони потребують саме нашого викладацького скерування: структурованого, системного навчання й допомоги в отриманні необхідної бази для подальшого розвитку.

Тетяна Ковтун:

Сьогодні студенти-медіапродюсери прекрасно розуміються на цих інструментах значно краще, ніж я. Знаєте, за що вони мені весь час дякують? Я не перебільшую. Просто вони дійсно кажуть, ми дякуємо вам. За що? За критичні зауваження. За те, що я не пропускаю всього. Чудово, молодці, як ви це зробили. Вони мені сказали неодноразово, ви єдина, хто ставить нам критичні зауваження, хто нас критикує і примушує нас переробляти, критично ставитися до нашої роботи.

Виявляється, їм цього не вистачає. Розумієте, мислення, саме мислення, а не тільки використання інструментів, якими дехто з них володіє краще, ніж ми.

Ірина Федоришина:

Безумовно, я погоджуюсь з вами, що наше завдання в першу чергу — системна професійна освіта, формування системи мислення, системи світогляду професійного, системи знань і надійної професійної бази. І, безумовно, це основа. Я вже сказала, що пропоную заохочувати студентів застосовувати штучний інтелект у виконанні професійних навчальних завдань, але усвідомлювати та «вмикати» рефлексію.

Що таке рефлексія? Це, власне, вміння подивитися критично на те, навіщо ми використовуємо штучний інтелект, як ми його використовуємо, які плюси від цього. І доповідати на регулярній основі про свої спостереження і свій досвід на заняттях. Тобто, ввести використання штучного інтелекту як інструменту у виконання навчальних завдань на плановій основі.

Але щодо дослідження: моя колежанка зі сфери досліджень говорила, що якщо ви хочете дізнатися, що думають люди, просто запитайте у них про це. Але для того, щоб дійсно, коректно сформулювати дизайн дослідження, я вас закликаю всім надіслати мені у вільній формі запит, що саме ви хотіли б дізнатися щодо цього.

І, звісно, сценарій фокус-групи я надішлю всім на узгодження. Ви зможете внести корективи в ті питання, відповіді на які ви б хотіли отримати.

Євген Цимбаленко:

На кафедрі кінотелемистецтва вже проводились опитування співробітників з використання штучного інтелекту в освітньому процесі. Там займаються цим Анастасія Литвиненко і Петро Катеринич. Можливо, варто взяти до уваги і їхній досвід. Вони, звичайно, не рекламу досліджували, а загалом навчальні процеси використання штучного інтелекту. Однак щось корисне можемо у них запозичити.

Дмитро Олтаржевський:

Підбиваючи підсумки нашого методологічного семінару, хочу всім подякувати за висловлене, і наголосити, що у нас всіх попереду багато роботи з адаптації навчальних підходів кафедри у нових умовах.

ВИСНОВКИ

Учасники методологічного семінару обмінялися думками щодо ситуації, яка склалася у викладанні дисциплін кафедри реклами та зв'язків з громадськістю у зв'язку зі швидким поширенням штучного інтелекту в діяльності медіа. Під час дискусії були також виявлені та уточнені проблеми щодо оновлення навчального процесу, які проявилися під час занять протягом семестру.

Було визнано необхідність враховувати нові явища, пов'язані з широким використанням ШІ у діяльності рекламних та PR організацій. Визнано, що метою для членів кафедри має стати вдосконалення навчально-виховної та наукової діяльності задля кращої підготовки майбутніх випускників до успішної роботи в нових умовах.

Учасники семінару також наголосили на необхідності для викладачів кафедри самостійно або у ході спільних заходів у масштабах ННІЖ постійно освоювати нові моделі штучного інтелекту задля підвищення рівня своєї викладацької та наукової діяльності.